

WILLELMI NORMANNIÆ DUCIS

POSTMODUM ANGLIÆ REGIS

CONCIO AD EXERCITUM SUUM ANTE PRÆLIUM.

(Henric. HUNTEDON, lib. vi, pag. 210, in *Rer. Angl. Script.*)

Vos alloquor, Normanni, gentium fortissimi, non quasi vestræ probitatis incertus, non quasi de victoria non securus; quæ nunquam casu aliquo vel impedimento a vobis evadere potuit. Quod si semel non vincere potuissetis, exhortandi forsitan essetis, ut probitas vestra præradiaret. Quod autem nativum vobis est, et quasi necessarium, qua indiget exhortatione? O mortalium validissimi, quid potuit rex Francorum bellis proficere cum omni gente quæ sunt a Lotaringia usque ad Hispaniam contra Hasting antecessorem nostrum? Qui quantum voluit Franciæ sibi acquisivit; quantum voluit regi permisit; dum placuit, tenuit; dum satiatus est, ad majora anhelans, reliquit. Nonne Rou pater meus, dux primus et auctor nostræ gentis cum patribus nostris regem Francorum Parisius in medio regni sui bello vicit? nec Francorum rex potuit sperare salutem, nisi et filiam suam, et terram quæ ex vobis Normannia vocatur, supplex obtulisset? Nonne patres vestri regem Francorum in Rothomago cuperunt, et tenuerunt donec Richardo puer duci vestro Normanniam reddidit, eo pacto quod, in omni collocutione regis Franciæ et ducis Normanniæ, gladio dux accingeretur, regem vero nec gladium nec etiam cultellum ferre liceret? Ilanc æternam sanctionem patres vestri regi magno cogentes statuerunt. Nonne idem dux patres vestros usque ad Mirmandam juxta Alpes adduxit, et urbis ducem, generum scilicet suum, sponsæ suæ prælians parere coegit? Et ne parum sit vobis homines vicesse, vicit et ipse dia-

A bolum corporaliter collectans, et prosternens, ligansque manus ejus post terga confusumque victor Anglorum reliquit? Sed quid prisca narro? Nonne vobis congreidentibus in eo tempore apud Mortemer, Franci præcipites præposuere fugam bellis, calcaria telis? Vos autem, Radulfo summo duce Francorum interfecto, fama spoliisque potiti, naturale bonum solita necessitate tenuistis. Eia procedat aliquis Anglorum, quos centies antecessores nostri, et Daci et Norwagences bellis vicerunt: demonstret que gentem Rou ex ejus tempore usque nunc semel militiæ naufragia perpessum esse, et ego victus abcedo? Nonne igitur pudori vobis est gentem vinci solitam, gentem belli cassam, gentem nec etiam sagittas habentem, contra vos, o fortissimi, quasi B bello ordinatam procedere? Nonne vobis pudet regem Heraldum contra me in præsentia vestri perjurum faciem suam vobis ostendere ausum fuisse? Mihi tamen stupori est quod eos qui parentes vestros cum Alfredo cognato meo proditione nefanda excapitaverunt oculis vestris vidistis, et eorum capita adhuc humeris eorum supersunt. Erigite vexilla, viri: nec sit ira promerita modus vel modestia. Ab Oriente ad Occidentem videatur fulmen glorie vestræ, audiatur tonitruum impetus vestri, vindicesque generosissimi sanguinis.

Nundum peroraverat dux Willelmus, omnes ira accensi ultra quam credi potest, secundum acies suas impetu ineffabili provolabant in hostem, dumque jam sibi soli loquentem relinquebant.

WILLELMI CONQUESTORIS

DIPLOMATA.

I.

Pro ecclesia S. Andreæ Roffensi.
(*Monasticon Ang'ic. I, 29.*)

WILLELMUS rex Anglorum, Walterio vicecomiti et omnibus baronibus suis, Francigenis et Anglis de comitatu de Gloucestre salutem.

Sciatis me dedisse ecclesiæ Sancti Andreæ de Rovcestræ et episcopo Gundulfo, manerium Estonia,

quod fuit Godæ comitissæ, et quidquid ad illud pertinet, ita solidum et liberum et quietum sicut ipsa comitissa habuit illud unquam melius, et sicut ego ipse etiam illud habui in meo dominio, cum omnibus consuetudinibus quæ anglice nominantur Soca et Saca, Toln et Team et Infangenethœf. Et hoc facio pro anima patris mei et matris meæ et pro anima mea. Testimonio Walcelini episcopi Winto-